

28 Απριλίου 2015

Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ (5 Μαρτίου 1849 - 28 Απριλίου 1915)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ, πρώτος υιός του Μάρκου και της Ελένης Βαρλαάμ, γεννήθηκε στις 8/1/1849. Βαπτίστηκε (στις 5/3/1849) Ρωμαιοκαθολικός όπως ο πατέρας του, της Ορθοδόξου μητέρας του «συναινούσης εις τούτο», και έλαβε το όνομα του πάππου του, ιατρού Ιερωνύμου Βαρλαάμ.

Ieronymos Varlaam (1849-1915)

Είναι γνωστός ως ένας από τους σημαντικότερους λογίους και διδασκάλους της παλαιάς Λάρνακας αλλά και της Κύπρου γενικώτερα. Από πολύ νωρίς ήταν φανερό η κλίση του στα Γράμματα και η εξαιρετική επίδοση του σ' αυτά. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο Αλληλοδιδακτικό Σχολείο Αγίου Λαζάρου και στη συνέχεια φοίτησε στην τότε Ελληνική Σχολή Λάρνακος ή Σχολαρχείον, όπου υπήρξε μαθητής του εξαίρετου φιλόλογου Σχολάρχου, Διακόνου Χρύσανθου Ιωαννίδη (1860-1880),

του μετέπειτα Μητροπολίτου Κυρήνειας (1880-1889) και Κιτίου (1889-1890), με τον οποίο συνδέθηκε δια στενής και διαρκούς φιλίας. Λίγο αργότερα φοίτησε και στο Instituto Italiano in Cipro, όπου κατά το σχολικό έτος 1866/1867 έλαβε το πρώτο βραβείο για την επίδοση του και την άριστη διαγωγή του. Η φιλομάθεια του και η δυνατή κλήση του προς τα Ελληνικά Γράμματα του έδωσαν πολλά εφόδια, γι' αυτό και άρχισε από πολύ νωρίς να εξασκεί το διδασκαλικό επάγγελμα. Από το 1872 τουλάχιστον (πιθανώτατα και από πιο νωρίς) ήταν ήδη οικοδιδάσκαλος σε διάφορες πλούσιες οικογένειες της Λάρνακας.

Ο Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ ήταν άνθρωπος με πλούσιο εσωτερικό κόσμο και δυνατά συναισθήματα. Ήταν παιδί μιας οικογένειας της οποίας τα μέλη αλληλοαγαπώντο με μια εξαιρετικά δυνατή αγάπη. Αυτή όμως η αγάπη θα γίνει δίκοπο μαχαίρι γι' αυτόν, και θα διαμορφώσει τον κλειστό και μελαγχολικό χαρακτήρα του όταν σε διαδοχικούς θανάτους θα χάσει τους προσφιλείς του.

Τα πρώτα 23 χρόνια του ήταν χρόνια ευτυχίας και οικογενειακής γαλήνης. Το πρώτο κτύπημα που δέχθηκε η ευαίσθητη ψυχή του ήταν ο θάνατος του αδελφού του Αντωνίου (Τονή) ο οποίος δολοφονήθηκε, για άγνωστους λόγους, σε ηλικία 20 χρονών, στις 12/8/1872, όταν είχε πάει έξω από την πόλη για να συναντήσει δυο φίλους του για να κυνηγήσουν. Ο Αντώνιος παρέμενε «αγνοούμενος» για αρκετούς μήνες, μέχρι τον Απρίλιο του 1873, οπότε βρέθηκε θαμμένος έξω από την πόλη. Η δολοφονία παρέμεινε για πάντα μυστήριο, και κανένας από τους υπόπτους δεν καταδικάστηκε, ελλείψει αποδείξεων.

Στο τέλος Φεβρουαρίου του 1873, ο Ιερώνυμος μετέβη στην Αλεξάνδρεια για να εργαστεί, έχοντας και την κρυφή ελπίδα μήπως εκεί βρει και τον αδελφό του, αφού διάφορες φήμες έλεγαν ότι κάποιος τον είχε δει να επιβιβάζεται σε πλοίο για την Αίγυπτο. Στην Αλεξάνδρεια εργάστηκε σε διάφορους εμπορικούς Οίκους της ευρωπαϊκής παροικίας. Εκεί έμαθε, από γράμμα της μητέρας του την ανεύρεση του νεκρού αδελφού του. Τον Οκτώβριο του 1873 επέστρεψε στη Λάρνακα.

Αμέσως μετά την επιστροφή του προσλήφθηκε ως καθηγητής των Ελληνικών στη Σχολή των Λατίνων στη Λάρνακα,τη γνωστή και ως Σχολή Terra Santa. Εν τω μεταξύ ασχολείτο συνεχώς με τή μελέτη της αρχαίας Ελληνικής και Ιταλικής φιλολογίας.

Αρχές φθινοπώρου του 1877, σέ ηλικία 28 χρονών, μετέβη στην Αθήνα για να συμπληρώσει τīs γυμνασιακές του σπουδές και στή συνέχεια νά φοιτήσει στή Φιλοσοφική Σχολή του εκεί Πανεπιστημίου, εκπληρώνοντας παλαιό αλλά μέχρι τότε απραγματοποίητο για οικονομικούς λόγους όνειρό του. Έκρυψε όμως την αλήθεια από τον γέροντα και άρρωστο πατέρα του Μάρκο (ο οποίος ήταν ήδη 85

χρονών) λέγοντας του ότι θά πήγαινε σέ πλησιόχωρη εξοχή για νά εργαστεί ως οικοδιδάσκαλος. Κατά τή φοίτηση του στο Πανεπιστήμιο συνδέθηκε ιδιαίτερα μέ τον καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής Εμμανουήλ Γαλάνη, μέ τον οποίο αργότερα διατηρούσε αλληλογραφία, καθώς και μέ τον Αθανάσιο Σακελλάριο.

Τον Φεβρουάριο του 1878, ενώ σπούδαζε στήν Αθήνα, πληροφορήθηκε το θάνατο του πατέρα του. Ο Μάρκος Βαρλαάμ, προαισθανόμενος το θάνατο του, ζητούσε επιμόνως, πλήν ματαίως, τον υιό του Ιερώνυμο. Η είδηση του θανάτου του συγκλόνισε τον Ιερώνυμο που, ευαίσθητος και συναισθηματικός, δέν συγχώρεσε ποτέ τον εαυτό του που έλειπε μακριά κατά τίς τελευταίες στιγμές του πατέρα του.

Ο θάνατος του πατέρα και η κακή οικονομική κατάσταση της οικογένειας του της οποίας ήταν τώρα ο προστάτης, δεν επέτρεψαν στον Ιερώνυμο νά ολοκληρώσει τίς σπουδές του στήν Αθήνα. Το 1879 αναγκάστηκε νά διακόψει τη φοίτηση του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αφού συμπλήρωσε δύο χρόνια καρποφόρων σπουδών, και επέστρεψε στη Λάρνακα, όπου διορίστηκε πάλι καθηγητής των Ελληνικών στη Σχολή των Λατίνων Terra Santa. Στον καθηγητή του Εμμ. Γαλάνη έγραφε, ότι σπανίως εξήρχετο της οικίας του «καταγινόμενος εις ενδελεχή μελέτη των αθανάτων Ελλήνων συγγραφέων»

Ο Ιερώνυμος Μ. Βαρλαάμ, αν και Ρωμαιοκαθολικός, δεν είχε καθόλου εκλατινισθεί, όπως π.χ. ο αδελφος και η αδελφή του πατέρα του, Antonio και Orsola. Αντίθετα, ήταν απροκάλυπτα ελληνολάτρης και ορθοδοξόφιλος. Έγραφε χαρακτηριστικά στον καθηγητή Εμμ. Γαλάνη στην Αθήνα: «Ημείς, ως σας ειχον ειπεί εν καιρώ της εν Αθήναις διατριβής μου, είμεθα Κερκυραίοι και Έλληνες την καταγωγήν». Έκφραση της ελληνικής του συνείδησης είναι και τα όσα έγραφε σε άλλη επιστολή του στον ίδιο καθηγητή, ένα χρόνο μετά την Αγγλική κατοχή, για τους νέους κυρίαρχους της Κύπρου: «Απαξιώ νά σας γράψω τι περί της νέας Κυβερνήσεως της ταλαίνης Κύπρου, ήτις, απεσπασμένη της φιλοστόργου αυτής μητρός Ελλάδος, επέπρωτο νά στενάζη αιωνίως υπό τον ζυγόν απεχθών και ιδιοτρόπων τυράννων. Η Τουρκοαγγλική Κυβέρνησις αγνοεί, λέγει, τίνα νόμον νά εισαγάγη, όπως ευαρεστήση τοις ουδέποτε ευχαριστηθείσι Κυπρίοις εις την Κυβέρνησιν των κατά καιρούς κατακτητών της».

Όσον αφορά το εκκλησιαστικό θέμα, θεωρούσε ότι δεν υπήρχαν πραγματικές διαφορές μεταξύ των δύο Εκκλησιών. Έγραφε σχετικά στην Αγγελική Βαρλαάμ-Γονέμη στην Κέρκυρα: «Εγώ τουλάχιστον ουδεμίαν διορώ [διαβλέπω] διαφοράν μεταξύ Ορθοδόξου και Λατινικής Εκκλησίας η προεδρείας λόγους. Πέποιθα δε ότι πας ο εις Χριστόν πιστεύων είναι Χριστιανός και κατά τα εργά αυτού σωθήσεται η

κολασθήσεται».

Λόγω των πεποιθήσεων αυτών αλλά κυρίως λόγω της έλληνολατρείας του δεν μπορούσε να συγχωρήσει το θρησκευτικό φανατισμό και τον μισελληνισμό των τότε Λατίνων κληρικών και μοναχών, και δεν έκρυβε την προς αυτούς αντίθεση του η οποία σε κάποιες περιπτώσεις είχε φθάσει στα άκρα, με διακοπή των σχέσεων του με αυτούς. Είναι δε πολύ χαρακτηριστικό το ότι κι εκείνοι τον θεωρούσαν «Γραικόν μάλλον η Λατίνον».

Το 1880 η αντίθεση αυτή του Ιερωνύμου είχε φθάσει πραγματικά στα άκρα, με αφορμή την εκδίωξη όλων των Ελληνοπαίδων από τη Σχολή Terra Santa. Τότε διαφωνώντας έντονα υπέβαλε την παραίτηση του. Σε επιστολή του προς την Αγγελική Βαρλαάμ-Γονέμη στην Κέρκυρα περιέγραφε ως εξής το γεγονός: «Προ εξ ετών [το 1880] εγώ είχον εγκαταλείψει την διδασκαλικήν θέσιν μου, καίτοι ουδεμίαν άλλην είχον ετοίμην, και τούτο χάριν των Ελληνοπαίδων, ους οι [Λατίνοι] πατέρες, ένεκεν δυσαρέσκειας κατά τίνων μη παραστάντων εις τας εξετάσεις, ήθελον να αποπέμψωσι της Σχολής, όπερ και έπραξαν. Εγώ τότε, αγανακτών κατά του αντιχριστιανικού τούτου έργου, έδωσα αμέσως την παραίτησίν μου, μη δυνάμενος να ανεχθώ τούτο».

[Συνεχίζεται]